

TIETOSUOJAILMOITUS — KASVAVA MIELI

1. REKISTERINPITÄJÄN IDENTITEETTI JA YHTEYSTIEDOT

Koordinoiva rekisterinpitäjä: Helsingin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Kasvatustieteiden laitos
Edustajan nimi: Kai Hakkarainen (päävastuullinen tutkija)
Puhelinnumero: 0504129572
Sähköposti: kai.hakkarainen@helsinki.fi
Postiosoite: Siltavuorenpenger 5a, PL 9 00014 Helsingin yliopisto

2. REKISTERINPITÄJIEN TIETOSUOJAVASTAAVIEN YHTEYSTIEDOT

Koordinoiva rekisterinpitäjä (Helsingin yliopisto):
Tietosuojavastaava: Veera Löthman
Puhelinnumero: 02941 911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: tietosuoja@helsinki.fi
Postiosoite: PL 53 (Fabianinkatu 32) 00014 HELSINGIN YLIOPISTO, Suomi

MUUT REKISTERINPITÄJÄT:

Turun yliopisto

Tietosuojavastaava: Camilla Engman
Puhelinnumero: Vaihde 029 450 5000
Sähköpostiosoite: dpo@utu.fi
Postiosoite: 20014 Turun yliopisto, Suomi

Tampereen yliopisto

Tietosuojavastaava: Jukka Tuomela
Puhelinnumero: Vaihde 03 355 111, GSM 050 437 7074
Sähköpostiosoite: jukka.tuomela@staff.uta.fi
Postiosoite: 33014 Tampereen yliopisto, Suomi

3. KÄSITELTÄVÄT HENKILÖTIEDOT, HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY JA KÄSITTELYN TARKOITUKSET

KASVAVA MIELI –TUTKIMUSHANKKEEN TARKOITUS JA SISÄLTÖ

”Kasvava mieli: Kasvatukselliset transformaatiot yksilöllisen, sosiaalisen ja institutionaalisen uudistumisen tukemiseksi digitaalisena aikakautena” hankkeen (2018-2023) tarkoituksena on tukea suomalaisten koulujen ja opettajien uudistumista korkeatasoisen akateemisen tutkimuksen tuella. Nuorten myönteinen kehitys on tulevaisuuden kestävä kasvun tärkein voimavara, jota hanke tukee 6 työpaketin välityksellä, joka liittyyvät 1) nuorten kehitykseen ja digitaaliseen osallistumiseen liittyvän pitkittäisaineiston keräämiseen ja aivotutkimuksiin, 2) nuorten oppimista voimaannuttaviin interventioihin, 3) oppimista innostavien keksimis- ja peliprojektien toteuttamiseen, 4) uuden sukupolven oppimisanalytiikan kehittämiseen, 5) opettajien osaamisen ja koulun systeemisen kehityksen tukemiseen ja 6) tutkija-opettaja kumppanuuteen perustuvien osallistavien vuorovaikutustapahtumien järjestämiseen.

TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVAT TAHOT

Kasvava mieli -tutkimusta rahoittaa Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvosto. Tutkimukseen osallistuvat Helsingin, Turun ja Tampereen yliopistot sekä Helsingin ja muiden kaupunkien koulut, oppilaitokset, niiden rehtorit, opettajat, oppilaat ja vanhemmat. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä eräiden muiden akatemiahankkeiden (Bridging Gaps, Co4-Lab, ENADA, PAART) sekä Opetus- ja kulttuuriministeriöiden hankkeen (InnoKomp) kanssa. Tutkimukseen liittyy laaja kansallinen (OKM, OPH) ja kansainvälinen tutkimusverkosto. Lisäksi joukko yrityksiä ja yhteisöjä osallistuu Growing Mind hankkeen järjestämiin yhteisluomistustyöpajoihin.

KASVAVA MIELI –TUTKIMUSHANKKEESSA KERÄTÄÄN JA KÄSITELLÄÄN SEURAAVIA HENKILÖTIETOJA

Oppilaisiin liittyviä henkilötietoja kerätään oppilaskyselyjen, verkostokyselyjen, yksilöhaastatteluiden, ryhmähaastatteluiden, interventioiden, oppimisanalytiikkajärjestelmän, pelillisten ympäristöjen keräämien lokitietojen, kouluissa käytössä olevien verkko-oppimisympäristöjen, havainnointi- ja haastattelumuistiinpanojen, ongelmanratkaisutehtävien sekä aivotutkimuksen avulla. Digitaalisten lomakkeiden lisäksi oppilaisiin liittyviä henkilötietoja kertyy haastatteluja äänittämällä sekä interventioita ja ryhmätoimintaa (keksimisprojektit, pelijamit) videokuvaamalla. Myös oppilaiden tuottamat kirjoitelmat, esitelmät, e-portfoliot, pelit sekä digitaaliset ja materiaaliset artefaktit sisältyvät osaksi tutkittavia aineistoja, jotka saattavat sisältää henkilötietoja. Kyselyjen avulla kerätään seuraavia henkilötietoja: nimi, sukupuoli, sähköpostiosoite, ikä, syntymäaika, koulun ja luokan nimi, kotiosoite, vanhempien tai huoltajien nimet sekä yhteystiedot. Koulujen rekistereistä kerättäviin henkilötietoihin sisältyvät oppilasnumerot ja kouluarvosanat sekä poissaolotilasto (poissaolotuntien määrä per oppilas per vuosi). Aivotutkimukseen osallistuvilta pyydetään lisäksi puhelinnumero.

Tutkimushankkeessa käsitellään rajatusti erityisiä henkilötietoryhmiä, joihin sisältyy oppilaiden vanhempien tai huoltajien etninen alkuperä. Oppilaskyselyssä terveystietoihin viittavia tietoja, kuten masennus ja koulu-

uupumusoireet ja diagnosoitu oppimisvaikeus. Oppilailta tiedustellaan syntymäpaikkaa ja äidinkieltä, joita käsitellään vuosittaisen oppilaiden pitkittäiskyselyn yhteydessä siten, ettei henkilöiden yksiselitteinen tunnistaminen ole mahdollista. Pitkittäiskysely toteutetaan yhdessä Bridging the Gaps -hankkeen kanssa, joka on laatinut oman tietosuojailmoituksen (<https://growingmind.fi/bridging-the-gaps/>). Vanhemmilta kysytään lisäksi seuraavat henkilötiedot: nimi, sukupuoli, ikä, osoite sähköpostiosoite, lapsen/huollettavan nimi ja koulun tiedot, ammatti ja koulutus.

Opettajiin liittyviä henkilötietoja kerätään opettajakyselyn, verkostokyselyn, yksilöhaastatteluiden, fokusryhmähaastatteluiden, tutor- ja asiantuntijaopettajahaastatteluiden, haastattelumuistiinpanojen, interventtioiden, pelillisten ympäristöjen keräämien lokitietojen sekä kouluissa käytössä olevien verkko-oppimisympäristöjen avulla. Opettajien henkilötietoja kerätään digitaalisesti, äänittämällä ja videokuvaamalla. Rehtoreihin ja yhteisöedustajien jäseniin liittyviä henkilötietoja kerätään yksilöhaastatteluiden avulla sekä digitaalisesti että äänittämällä. Kerättäviin henkilötietoihin sisältyvät: nimi, sukupuoli, ikä, sähköpostiosoite, ammatillinen kokemus vuosina sekä koulun nimi.

Yhteisöedustajien jäseniltä kerättävät henkilötiedot (Growing Mind koulujen kanssa yhteistyötä tekevien paikallisyhteisöjen toimijat): nimi, yhteisö, sähköposti, ammatti ja ikä.

MIHIN HENKILÖTIETOJA TARVITAAN

Monitieteinen Kasvava Mieli -tutkimushanke tutkii digitalisaation vaikutuksia nuorten oppimiseen sekä tunteiden, aivojen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kehitykseen. Tutkimuksen tarkoituksena on seurata oppilaiden sosiodigitaalisia käytäntöjä sekä psyykkistä, sosiaalista ja kognitiivista kehitystä ala- ja yläasteen opintojen ajan sekä tukea nuorten oppimista ja myönteistä kehitystä. Oppimisympäristöjen digitalisoituminen korostaa tarvetta tutkia monimuotoista teknologiavälitteistä oppimista. Erityisesti kiinnostuksen kohteena on digitalisoitujen toimintojen yhteys oppimiseen, oppimisintoon, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyden kokemuksiin. Lisäksi tarkoituksena on tutkia opettajien asiantuntijuuden ja hyvinvoinnin kehittymistä digitalisaation edetessä kouluissa. Oppilailta kerätään kyselylomakkeiden avulla tietoa heidän ajatuksistaan liittyen opiskeluun, motivaatioon, kyvykäisyyksiin, hyvinvointiin sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Kyselyaineistoihin liittyvät henkilötiedot mahdollistavat eri vuosina hankitun aineiston yhdistämisen niin sanotuksi pitkittäisaineistoksi, joka edelleen mahdollistaa asenteiden ja erilaisten valintojen muutokseen ja kehitykseen liittyvän tutkimuksen. Aineistot yhdistetään nimen tai annetun ID-tunnuksen perusteella, mutta varsinainen aineistojen jatkokäsittely ja analysointi toteutetaan pseudonymisoidun aineiston varassa ilman nimiä tai muita suoria tunnisteita. Aineistojen analysointi tapahtuu tilastollisin menetelmin, joissa yksittäisten henkilöiden vastaukset eivät ole tunnistettavissa.

Sosiaalinen verkostanalyysi perustuu yhteisön jäseniin, joihin vastaaja kuuluu. Se toteutetaan valmiin nimilistan perusteella, josta vastaaja valitsee nimiä annettujen kriteerien mukaisesti (esimerkiksi kaverit, henkilöt, joilta saa neuvoja tai joiden kanssa tekee yhteistyötä). Henkilötiedot mahdollistavat verkostoaineiston vuosittaisen keräämisen samalta osanottajajoukolta ja yhdistämisen pitkittäisaineistoksi. Tietojen keräämisen jälkeen, verkostot muunnetaan matriiseiksi, joissa nimet korvataan koodeilla. Siten analyysien tekeminen ja raportoiminen tapahtuu pseudonymisoidun aineiston varassa, eikä yksittäisten henkilöiden tunnistaminen ole mahdollista.

Yksilöiden ja ryhmien haastattelujen tavoitteena on syventää kyselyistä, verkostanalyysistä, projekteista ja interventioista saatua tietoa. Kerätyt henkilötiedot mahdollistavat samojen henkilöiden uudelleen haastatteleminen sekä muutoksen ja kehityksen jäljittämisen. Haastatteluja hyödynnetään myös egosentristen verkostokuvien muodostamiseksi, joissa hahmotetaan tutkittavien ympärillä olevia sosiaalisia toimijoita nimitasolla sekä tarkastellaan toimijoiden vuorovaikutuksellisia suhteita. Haastatteluista syntyy äänitteitä, verkostokuvia ja tutkijan muistiinpanoja. Äänitteet litteroidaan, minkä yhteydessä puheessa mainitut nimet pseudonymisoidaan ja muut tunnistettavat tiedot poistetaan. Verkostokuvat rekonstruoidaan digitaalisesti ja pseudonymisoidaan. Tutkijan muistiinpanoja hyödynnetään kaikkien edellä mainittujen toimintojen täydentämiseksi. Kaikki aineistot analysoidaan pseudonymisoidujen aineistojen varassa. Analyysien raportoinnissa ja tähän liittyvien suorien haastattelukatkelmien lainauskäytännössä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, ettei haastateltavia ole mahdollista tunnistaa.

Keksimisprojektien tavoitteena on jäljittää oppijoiden innovatiivisia ideoita sekä luovan tekemisen (making) ja keksimisprosessin vaiheita. Seurattava toiminta on hyvin lähellä päivittäistä koulutyötä, johon sisältyy yksilö- ja tiimityöskentelyä, koko luokan tapaamisia, keksintöprojektien esityksiä ja esitelmiä. Toimintaa videoidaan ja havainnoidaan oppilaiden ja/tai heidän vanhempien/huoltajien sekä opettajien luvalla. Kaikki osallistujat pseudonymisoidaan. Työskentelyn prosessit ja osallistumisen vaiheet luokitellaan ja kuvataan visuaalisina aikasarjoina, kuvina ja kuvaajina. Keksimisprojekteissa tuotetut kuvat, e-portfolioit sekä muut kirjalliset, digitaaliset ja materiaaliset artefaktit sisältyvät osaksi tutkittavia aineistoja. Oppilaiden tuottamia materiaaleja sekä videoklippejä voidaan oppilaiden ja heidän vanhempiensa suostumuksella jakaa verkossa sekä tutkijoiden esityksissä. Videoihin taltioituneet osanottajien kasvot voidaan pyydettäessä sumentaa, mikäli niitä hyödynnetään tutkimusjulkaisuihin tai muihin esityksiin. Analyysien raportoinnissa ja tähän liittyvien suorien aineistokatkelmien lainauskäytännössä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, ettei haastateltavia ole mahdollista tunnistaa.

Joustavan matemaattisen ajattelun interventioiden tavoitteena on testata ja kehittää edelleen matemaattisten käsitteiden ymmärtämisen sekä joustavan käytön vahvistamiseen kehitettyjen pelillisten ympäristöjen ja niihin yhteydessä olevia pedagogisia lähestymistapoja. Itse interventioiden sisällöt ovat suoraan opetus-suunnitelman mukaisia, mutta oppimista laadullisesti syventäviä. Interventio-opetuksen yhteydessä käytettävät pelilliset ympäristöt tuottavat lokitietoja, joita hyödynnetään interventioiden tulosten analysoinnissa. Interventioiden yhteydessä kerätään lisäksi alku- loppu- ja viivästelyillä testeillä tietoja matemaattisen ajattelun kehittymisestä ja matematiikan oppimiseen liittyvästä motivaatiosta. Kaikki tutkimuksista kertyvät tiedot analysoidaan pseudonymisoidun aineiston varassa, eikä suoria tunnistetietoja käytetä tulosten raportoinnissa.

Pelijamitapahtumien tavoitteena on seurata opettajien ja oppilaiden sekä näistä muodostuvien osallistujaryhmien innovatiivisten peli-ideoiden syntymistä, digitaalisten tai analogisten pelien toteuttamista ja tarkastella tässä prosessissa tapahtuvaa oppimista, reflektiota sekä opettajien ja oppilaiden asenteita suhteessa jamiyöskentelyyn. Tutkimusaineistoa kootaan kyselyillä, minkä lisäksi tapahtumat videoidaan osallistujien suostumuksella ja analysoidaan samaan tapaan keksimisprojektien kanssa. Tuotetut pelit tai niistä taltioidut videot jaetaan verkossa osallistujien luvalla. Videoihin taltioituneet osanottajien kasvot voidaan pyydettäessä sumentaa, mikäli niitä hyödynnetään tutkimusjulkaisuihin tai muihin esityksiin. Analyysien raportoinnissa ja tähän liittyvien suorien aineistokatkelmien lainauskäytännössä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, ettei haastateltavia ole mahdollista tunnistaa. Tapahtumista syntyy myös tutkijoiden havainnointimuistiinpanoja, joita hyödynnetään analyysien täydentämiseksi. Osallistujia pyydetään tarvittaessa jatko-haastatteluihin, joissa toimitaan edellä kuvatun haastatteluprosessin mukaisesti. Kyselyissä kerätään henkilötietoja rajallisesti (nimi, ikä, sukupuoli, luokka-aste).

Kasvavan mielen interventioiden tavoitteena on auttaa oppijoita ymmärtämään, että suuri osa oppimisesta ja älykkyyden kehittymisestä tapahtuu oppilaiden omien ponnistelujen, sinnikkyyden ja yhteisen tekemisen kautta (kasvavan mielen ajattelutapa, growth mindset). Toisena keskeisenä tavoitteena on tukea oppijoiden koulusiirtymien aikaista oppimista ja kehittymistä. Interventiot sisältävät mieltä aktivoivia kirjoitustehtäviä sekä tunnettujen asiantuntijoiden ja tieteentekijöiden elämänaikaisiin ponnisteluihin ja kehitystarinoihin liittyviä yhteisiä pohdintatehtäviä. Interventioita hyödynnetään pedagogisten kokeilujen ja innovaatioiden suunnittelussa, joihin sisältyy erilaisia tieteen, teknologian, tekniikan, taiteiden ja matematiikan (STEAM) kokeilu- ja haastekokonaisuuksia sekä yhteisöllisen pelisuunnittelun ja edellä mainittujen keksintöprojektien toteutuksia. Pedagogisissa innovaatioissa hyödynnetään lisäksi tutkivan, ilmiöpohjaisen ja käänteisoppimisen menetelmiä. Tähän kokonaisuuteen liittyviä aineistoja kerätään videokuvaamalla, äänittämällä sekä haastattelemalla. Aineiston osia voidaan yhdistää myös aiemmin kuvattuun kyselyaineistoon. Henkilötietoja käsitellään edellä kuvatuilla tavoilla.

Aivotutkimuksen tavoitteena kerätä lisätietoa siitä, kuinka eri teknologiat muovaavat ja vaikuttavat ihmismieleen ja aivoihin. Yhtäältä etsitään teknologian positiivisia vaikutuksia, jotka liittyvät oppimiseen, luovaan osallistumiseen ja kognitiivisiin taitoihin. Toisaalta tarkastellaan teknologiankäytön mahdollisia riskejä, kuten intensiivisen käytön ja jatkuvien keskeytysten yhteyttä tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen. Osallistujat valitaan oppilaiden pitkittäiskyselyn perusteella, minkä jälkeen heidät jaetaan koe- ja vertailuryhmään. Tutkimuksessa hyödynnetään aivokuvantamista (sMRI, fMRI), joiden aikana tutkittavat suorittavat erilaisia luku- ja kuuntelutehtäviä tai ratkaisevat matemaattisia ongelmia vaihtelevissa olosuhteissa. Aivokuvien lisäksi tutkimuksissa syntyy digitaalisia tehtävävastauksia, lokitietoja ja MRI-kuvausaineistoja. Jokaiselle osallistujalle annetaan koehenkilötunnus, jota hyödynnetään kuvamateriaalien ja henkilöiden yhdistämiseen sekä myöhemmin eri vuosina hankittujen aineistojen yhdistämiseen. Tutkimusten perusteella tuotetut analyysit ja tulokset esitetään pseudonymisoidun materiaalin varassa, eikä yksittäisten henkilöiden tunnistaminen ole siten mahdollista.

Automatisoidun oppimisanalytiikan tavoitteena on hyödyntää opiskelijoista tallennettua tietoa opetuksen ja oppimisen kehittämiseksi. Oppimisanalytiikan avulla voidaan seurata automaattisesti oppijoiden etenemistä sekä tunnistaa mahdollisia vääryimmärryksiä ja oppimisvaikeuksia. Tiedonkeruussa hyödynnetään opetusjärjestelmää, joka tarkastaa automaattisesti oppilaiden tekemät tehtävät ja kerää yksityiskohtaisia tietoja tehtävien välivaiheiden prosesseista ja ratkaisujärjestyksestä. Kvantitatiivisin menetelmin tuotetut analyysit ja tutkimustulokset perustuvat erilaisten ryhmien ja profiilien vertailuun eikä yksittäisten henkilöiden tunnistaminen ole siten mahdollista. Sen sijaan **Sosiaalinen oppimisanalytiikka** hyödyntää automaattisen järjestelmän keräämiä tietoja laadullisten analyysien avulla. Näitä tietoja hyödynnetään oppilaiden raportoimien oppimiskokemuksien kanssa, joissa kiinnostuksen kohteina ovat opintojen edistyminen, oppimisen itsesäätely, vertaispalaute sekä oppimiseen liittyvä tiedon jakaminen vertaisten kanssa. Näistä syntyneet materiaalit analysoidaan pseudonymisoidun aineistojen varassa. Analyysien raportoinnissa ja tähän liittyvässä aineistojen lainauskäytännössä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, ettei haastateltavia ole mahdollista tunnistaa.

MITEN HENKILÖTIETOJA SÄILYTETÄÄN JA SIIRRETÄÄN

Digitaalinen aineisto: Edellä kuvatut digitaaliset havainnot, kuten kyselyiden vastaukset (myös erityiset henkilötiedot), pelit, tehtävät ja aivokuvat sekä lokitiedot säilytetään niiden ohjelmien palvelimilla, joilla vastaukset, havainnot ja kuvat kerätään. Kaikki tutkimushankkeessa käytettävät ohjelmat ovat yhteensopivia yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) vaatimusten kanssa. Niihin pääsy on salasanasuojattua ja rajattua, minkä johdosta henkilötietoja keräävillä ohjelmilla on tutkimushankkeen osalta vain muutama ylläpitäjä. Ohjelmiin

pääsy on rajattu Helsingin, Tampereen ja Turun yliopistojen Kasvava Mieli -tutkimushankkeen työntekijöihin, tutkijoihin tai opiskelijoihin, taikka Helsingin kaupungin tässä tutkimushankkeessa työskenteleviin työntekijöihin silloin, kun havainnot kerätään heidän hallinnoimilla ohjelmilla. Siinä vaiheessa, kun tiedot yhdistetään varsinaiseksi tutkimusaineistoksi, henkilöiden tunnistamiseen liittyvät tiedot pseudonymisoidaan ja ne tallennetaan paikkakunnasta riippuen Helsingin, Turun tai Tampereen yliopiston GDPR-yhteensopivaan ja salasanalla suojattuun digitaaliseen tallennustilaan. Aineistoja voidaan tallentaa soveltuvin osin myös opetus- ja kulttuuriministeriön ylläpitämään turvalliseen IDA-palveluun, joka on tarkoitettu juuri tutkimusaineistojen säilyttämiseen. Tallennustiloihin pääsy on rajattu samoin periaattein edellä mainittujen havaintojen keruuohjelmien kanssa. Mikäli havainnot kerätään Helsingin kaupungin hallinnoimilla ohjelmilla, heitä koskevat samat aineistojen tallentamisen ja ohjelmiin pääsyn periaatteet. Aineistojen siirtäminen analysoitavaksi tapahtuu joko salatun sähköpostin tai suojattujen ulkoisten kovalevyjen taikka muistitikkujen varassa. Poikkeuksen edellä mainittuun tuottavat sosiaalisten verkostojen aineistot, joiden osalta analyysit tehdään nimitietojen kanssa. Näihin pääsy on rajattua ja analyysit toteutetaan suojatussa ympäristössä. Eri vuosien aineistojen yhdistäminen nk. pitkittäisaineistoksi on rajattu yliopistoittain vain muutamaaan käyttäjään.

Videoaineistoa syntyy keksimisprojektien, pelijamien ja joidenkin interventioiden videoinnin pohjalta. Videot siirretään sellaisenaan paikkakunnasta riippuen Helsingin, Turun tai Tampereen yliopiston GDPR-yhteensopivaan ja salasanalla suojattuun digitaaliseen tallennustilaan, joihin on pääsy rajatulla käyttäjäjoukolla. Aineistoja analysoi rajattu määrä edellä mainittujen yliopistojen tutkimushankkeen henkilöitä. Videoihin taltioituneet osanottajien kasvot voidaan pyydetessä sumentaa, mikäli niitä hyödynnetään tutkimusjulkaisuihin tai muihin esityksiin.

Äänitteet: Haastattelut tallennetaan digitaalisella salasanasuojatulla nauhurilla. Tämän jälkeen rajattu tutkimushankkeen yliopistoissa oleva käyttäjäjoukko litteroi äänitteen digitaaliseen tekstimuotoon, minkä yhteydessä henkilötiedot pseudonymisoidaan. Litteroinnissa ei tallenneta tiettyihin henkilöihin liittyviä tunnistetietoja. Litteroidut aineistot arkistoidaan paikkakunnasta riippuen Helsingin, Turun tai Tampereen yliopiston GDPR-yhteensopivaan ja salasanalla suojattuun digitaaliseen tallennustilaan, joihin pääsyä on rajattu vastaavasti muiden digitaalisten aineistojen toimintaperiaatteiden kanssa. Litteroituja aineistoja analysoi tutkimushankkeen työntekijät, tutkijat, tutkimusavustajat tai opiskelijat. Kaikki tutkimustulokset ja -raportit pseudonymisoidaan.

Paperista aineistoa syntyy tutkijoiden muistiinpanojen, tutkittavien kirjoitelmien ja piirrosten muodossa. Eri aineistojen ja aineistotyyppien sisältämät henkilötiedot voivat siten vaihdella tutkittavan ja kirjoittajan mukaan. Kaikki paperinen aineisto säilytetään paikkakunnasta riippuen Helsingin, Turun tai Tampereen yliopistojen lukituissa tiloissa, joihin pääsy on rajattu. Paperisia aineistoja analysoi rajattu joukko tutkimushankkeen työntekijöitä, tutkijoita tai opiskelijoita. Paperisten aineistojen kanssa noudatetaan erityistä varovaisuutta.

Henkilötietojen käsittelijät hankkeen sisällä: Kasvava Mieli -tutkimushankkeeseen osallistuvat työntekijät, tutkijat, tutkimusavustajat ja opiskelijat sitoutuvat käsittelemään henkilötietoja sisältäviä tutkimusmateriaaleja ja -aineistoja luottamuksella ja erityistä varovaisuutta noudattaen. Ne henkilöt, joilla ei ole työsuhdetta rekisterinpitäjien organisaatioihin, mutta käsittelevät hankkeen henkilötietoja esimerkiksi opinnäytetyön yhteydessä, allekirjoittavat henkilötietojen käsittelyä ja luottamuksellisuutta koskevan kirjallisen sopimuksen. Rekisterinpitäjät laativat selkeän kirjallisen ohjeistuksen eri tavoin hankittujen henkilötietojen hallintaan.

4. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN OIKEUSPERUSTEET

Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus Kasvava Mieli -tutkimushankkeessa perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiseen yleiseen etuun, jota täsmennetään kansallisen tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa:

- Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.
- Kansallisen tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa on täsmennetty yleisen edun mukaista käsittelyperustetta Suomen tutkimusjärjestelmän ja oikeusjärjestelmän olosuhteissa. Sen mukaan henkilötietoja saa käsitellä, jos käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden.
 - Hallituksen esityksessä (He 9/2018 vp) on todettu, että säännös ei rajoittaisi niiden toimijoiden piiriä, jotka voisivat vedota tähän käsittelyperusteeseen. Henkilötietoja voisi säännöksen perusteella käsitellä luonnolliset henkilöt ja julkiset sekä yksityiset oikeushenkilöt.

5. MUISTA LÄHTEISTÄ KUIN REKISTERÖIDYLTÄ SAADUT HENKILÖTIEDOT

Tutkimuksen kannalta oleellisia tietoja kerätään edellä kohdan 4 mukaisella perusteella Helsingin kaupungin Opintohallintorekisteristä, Opetushallituksen toisen asteen yhteisvalintarekisteristä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisen Ylioppilastutkintolautakunnan rekisteristä. Jälkimmäisestä kerätään kirjoitetut aineet, ylioppilaskokeiden arvosanat sekä ylioppilastutkintojen arvosanat.

6. HENKILÖTIETOJEN SIIRTO TAI LUOVUTTAMINEN HANKKEEN ULKOPOULELLE

Kasvava Mieli -hankkeen tutkijat tekevät yhteistyötä kansallisen ja kansainvälisen saman alan tutkijaverkoston kanssa, mutta henkilötietoja sisältävä aineiston analysointi tapahtuu aina Kasvava Mieli -hankkeen työntekijän, tutkijan, tutkimusavustajan tai opiskelijan toimesta. Tämän johdosta hankkeen ulkopuolisten verkoston tutkijoiden on mahdollista käsitellä vain anonymisoituja aineistoja.

7. HENKILÖTIETOJEN SIIRTO KOLMANSIIN MAIHIN

Tutkimushankkeessa kerättäviä tunnisteellisia henkilötietoja ei siirretä missään muodossa Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Kaikki tutkimushankkeessa käytettävät ohjelmat ovat GDPR-yhteensopivia ja niiden palvelimet sijaitsevat ETA-alueella.

8. HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMISAIKA

Henkilötietoja säilytetään Kasvava Mieli -tutkimushankkeen ajan. Hanke jatkuu toistaiseksi, joten tarkkaa säilytysaikaa ei ole mahdollista määrittää. Osallistujien suorat tunnistetiedot tuhotaan/poistetaan kuuden kuukauden kuluttua hankkeen päättymisestä. Kuuden kuukauden aikaa edellytetään varsinaisten poistotoimenpiteiden suorittamiseksi ja toiseksi sen varmistamiseksi, että henkilötiedot on varmuudella poistettu kaikista teknisistä ympäristöistä, joihin ne on tallennettu. Tämä varmistus vaatii tietoteknisen auditoinnin. Poistamisen jälkeen edellä tarkoitetuista henkilötiedoista säilytetään arkistokopio, jota ei kuitenkaan käytetä muuhun tutkimukseen. Tutkimusaineistoa säilytetään Helsingin yliopistossa vuodet 2018-2028, kunnes se siirretään Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon tai mahdollisesti uuteen kansainväliseen tietoarkistoon Norjassa.

9. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

YLEISTÄ REKISTERÖIDYN OIKEUKSISTA

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus

- saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä
- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- henkilötietojen oikaisua tai käsittelyn rajoittamista koskeva ilmoitusvelvollisuus
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Tutkittavalla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö hänen henkilötietojaan hankkeessa ja mitä häneen liittyviä henkilötietoja hankkeessa käsitellään. Tutkittava voi myös halutessaan pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoistaan pyytämällä henkilötietoja kirjallisesti kohdassa 1 tarkoitettulta rekisterinpitäjän edustajalta. Tutkittavalla on oikeus saada häntä koskevat virheelliset henkilötiedot oikaistua ilmoittamalla oikaistut henkilötiedot kirjallisesti kohdassa 1 tarkoitettulle rekisterinpitäjän edustajalle.

Kirjalliset pyynnöt tulee toimittaa kohdassa 1 mainitun rekisterinpitäjän postiosoitteeseen allekirjoitettuna. Kysyjän voitava todistaa henkilöllisyytensä ja oikeutensa näihin tietoihin.

OIKEUKSISTA POIKKEAMINEN

Edellä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalainsäädännössä annetuilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti (GDPR:n 17.3 artiklan d kohta ja 89 artikla). Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

TIETOSUOJAILMOITUS

9 (9)

Kasvava Mieli
päivitetty 17.6.2019

OIKEUS TEHDÄ VALITUS VALVONTAVIRANOMAISELLE

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihe: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi